

EOC
EUROASIAN
ONLINE
CONFERENCES

SPAIN CONFERENCE

**INTERNATIONAL CONFERENCE ON
SUPPORT OF MODERN SCIENCE AND
INNOVATION**

Google Scholar

zenodo

OpenAIRE

doi digital object identifier

eoconf.com - from 2024

INTERNATIONAL CONFERENCE ON SUPPORT OF MODERN SCIENCE AND INNOVATION: a collection scientific works of the International scientific conference – Madrid, Spain, 2026, Issue 5.

Languages of publication: Uzbek, English, Russian, German, Italian, Spanish,

The collection consists of scientific research of scientists, graduate students and students who took part in the International Scientific online conference «**INTERNATIONAL CONFERENCE ON SUPPORT OF MODERN SCIENCE AND INNOVATION**». Which took place in Spain, 2026.

Conference proceedings are recommended for scientists and teachers in higher education establishments. They can be used in education, including the process of post - graduate teaching, preparation for obtain bachelors' and masters' degrees. The review of all articles was accomplished by experts, materials are according to authors copyright. The authors are responsible for content, researches results and errors.

MILLIY ANSAMBLLARDA AN'ANA VA INNOVATSIYA UYG'UNLIGI

Ilmiy rahbar: Shokirov Tohirjon Nurmamatovich (PHD)

Magistrant: Jo'rayeva Maftunaxon Baxtiyorjon qizi

maftunaj056@gmail.com

<https://orcid.org/0009-0008-8447-6861>

FarDU „Musiqqa ta'limi va san'ati”

Fakulteti magistranti

ANNOTATSIYA

Ushbu maqolada milliy ansambllarda an'anaviy ijrochilik uslublari va zamonaviy innovatsion yondashuvlarning uyg'unligi tahlil qilinadi. Shuningdek, milliy musiqa san'atini rivojlantirishda ansamblarning o'рни, ijro madaniyati, sahna talqini hamda yosh avlod estetik tarbiyasidagi ahamiyati yoritilgan. Milliy qadriyatlarni asrab-avaylash bilan birga innovatsion texnologiyalarni qo'llashning dolzarb jihatlari ochib beriladi.

Kalit so'zlar: milliy ansambl, an'ana, innovatsiya, musiqa san'ati, ijrochilik, milliy qadriyat, sahna madaniyati, zamonaviy yondashuv, folklor, estetik tarbiya.

ГАРМОНИЯ ТРАДИЦИЙ И ИННОВАЦИЙ В НАЦИОНАЛЬНЫХ АНСАМБЛЯХ

АННОТАЦИЯ

В данной статье анализируется гармония традиционных исполнительских стилей и современных инновационных подходов в национальных ансамблях. Освещается роль ансамблей в развитии национального музыкального искусства, исполнительской культуры, сценической интерпретации, а также их значение в эстетическом воспитании молодого поколения. Раскрываются актуальные аспекты сохранения национальных ценностей и применения инновационных технологий.

Ключевые слова: национальный ансамбль, традиция, инновация, музыкальное искусство, исполнительство, национальные ценности, сценическая культура, современный подход, фольклор, эстетическое воспитание.

HARMONY OF TRADITION AND INNOVATION IN NATIONAL ENSEMBLES

ABSTRACT

This article analyzes the harmony of traditional performance styles and modern innovative approaches in national ensembles. It highlights the role of ensembles in the development of national musical art, performance culture, stage interpretation, and the aesthetic education of the younger generation. The article also reveals important aspects of preserving national values while applying innovative technologies in music performance.

Keywords: national ensemble, tradition, innovation, musical art, performance, national values, stage culture, modern approach, folklore, aesthetic education.

KIRISH

Bugungi globallashuv jarayonida milliy musiqa san'atini asrab-avaylash, uni zamonaviy talablarga mos ravishda rivojlantirish masalasi dolzarb ahamiyat kasb etmoqda. Ayniqsa, milliy ansambllar faoliyatida an'ana va innovatsiyaning uyg'unlashuvi san'at taraqqiyotining muhim omillaridan biri sifatida namoyon bo'lmoqda. Chunki xalqning ma'naviy merosi, milliy qadriyatlari va tarixiy xotirasi, avvalo, uning musiqa madaniyatida o'z aksini topadi. Shu bois milliy ansambllar nafaqat ijrochilik jamoasi, balki milliy madaniyat targ'ibotchisi sifatida ham katta ahamiyatga ega.

O'zbek milliy musiqa san'ati asrlar davomida shakllangan boy an'analarga ega bo'lib, maqom, xalq kuy-qo'shiqlari, folklor janrlari va an'anaviy ijrochilik uslublari orqali rivojlanib kelgan. Ayniqsa, dutor, tanbur, doira, gijjak, nay kabi milliy cholg'ular ishtirokidagi ansambllar xalqning estetik tafakkuri va badiiy dunyoqarashini namoyon etuvchi muhim vosita hisoblanadi. Bunday jamoalarda ustoz-shogird an'anasi asosida ijro uslublari avloddan avlodga o'tib, milliy musiqaning o'ziga xos xususiyatlari saqlab kelinmoqda¹. Shu bilan birga, zamonaviy texnologiyalar, yangi musiqiy ishlanmalar, sahna madaniyatidagi yangicha yondashuvlar ham milliy ansambllar faoliyatiga sezilarli ta'sir ko'rsatmoqda. Innovatsion yondashuvlar orqali milliy kuy va qo'shiqlarning yangi talqinlari yaratilmoqda, sahna bezagi, ovoz texnikasi hamda aranjirovka imkoniyatlari kengaymoqda. Natijada milliy musiqa san'ati nafaqat mahalliy tinglovchilar, balki xalqaro auditoriya e'tiborini ham tortmoqda.

Milliy ansambllarda an'ana va innovatsiyaning uyg'unlashuvi yosh avlodni milliy ruhda tarbiyalashda ham muhim omil bo'lib xizmat qiladi. Chunki zamonaviy shaklda taqdim etilgan milliy musiqa yoshlarning qiziqishini oshirib, ularning san'atga bo'lgan estetik munosabatini shakllantiradi. Shu jihatdan milliy ansambllar faoliyatini ilmiy jihatdan o'rganish, undagi innovatsion jarayonlarni tahlil qilish hamda an'anaviy ijrochilikning badiiy xususiyatlarini yoritish muhim ilmiy-amaliy ahamiyatga ega

ASOSIY QISM

Milliy ansambllar xalqning ko'p asrlik musiqiy merosini saqlovchi va uni kelajak avlodga yetkazuvchi muhim ijodiy jamoalardan biri hisoblanadi. Ularning repertuarida xalq qo'shiqlari, maqom namunalari, folklor kuy-qo'shiqlari hamda milliy bastakorlar asarlari muhim o'rin egallaydi. Ayniqsa, an'anaviy ijrochilik uslublarning saqlanishida milliy ansambllarning xizmatlari beqiyosdir. Chunki

¹ O'zbekiston davlat konservatoriyasi. Musiqa san'ati va zamonaviy pedagogika masalalari. Ilmiy maqolalar to'plami. — Toshkent, 2020

ansambl tarkibidagi har bir cholg‘u va ovoz uyg‘unligi milliy musiqaning o‘ziga xos badiiy-estetik xususiyatlarini namoyon etadi².

An’anaviy ansambl ijrochiligida ustoz-shogird tizimi alohida ahamiyatga ega. Ushbu tizim orqali yosh ijrochilar nafaqat musiqiy bilim va ko‘nikmalarni, balki ijro madaniyati, sahna odobi hamda milliy qadriyatlarga hurmat ruhini ham o‘zlashtiradilar. Ayniqsa, maqom ijrochiligida an’anaviy uslublarning saqlanishi milliy san’at taraqqiyotining muhim mezonlaridan biri hisoblanadi. Shuningdek, milliy cholg‘u asboblarining tabiiy ohangdorligi va jonli ijro usuli ansamblarning badiiy ta’sirchanligini yanada oshiradi³.

Bugungi kunda innovatsion yondashuvlar milliy ansamblar faoliyatiga yangi imkoniyatlar olib kirayotganini kuzatish mumkin. Zamonaviy ovoz yozish texnologiyalari, elektron aranjirovkalar, multimedia vositalari hamda sahna dizayni ansambl ijrosining sifatini oshirishga xizmat qilmoqda. Ayniqsa, milliy kuylarni simfonik yoki zamonaviy estrada elementlari bilan uyg‘unlashtirish orqali yangi musiqiy talqinlar yaratilmoqda. Bu esa milliy musiqaning zamonaviy tinglovchilar didiga mos ravishda rivojlanishiga yordam bermoqda. Innovatsiyaning yana bir muhim jihati — milliy ansamblarning xalqaro madaniy maydondagi nufuzini oshirishidir. Turli xalqaro festival va tanlovlarda ishtirok etayotgan ansamblar o‘zbek milliy musiqa san’atini dunyo miqyosida targ‘ib qilmoqda. Zamonaviy texnologiyalar yordamida konsertlarning internet orqali jonli efirda namoyish etilishi esa milliy san’atning global auditoriyaga yetib borish imkoniyatlarini kengaytirmoqda. Natijada milliy musiqa san’ati va zamonaviy innovatsiyalar o‘rtasida mustahkam ijodiy hamkorlik shakllanmoqda. Shu bilan birga, innovatsion jarayonlarda milliylik ruhini saqlab qolish muhim masala hisoblanadi. Chunki haddan tashqari zamonaviylashtirish ayrim hollarda milliy musiqaning asl ohang va uslub xususiyatlariga salbiy ta’sir ko‘rsatishi mumkin. Shuning uchun ansambllarda innovatsion yondashuvlardan foydalanishda an’anaviy ijrochilik mezonlariga tayanish, milliy cholg‘ularning tabiiy imkoniyatlarini saqlash hamda xalqona ruhni yo‘qotmaslik muhimdir. Ana shundagina an’ana va innovatsiya o‘rtasidagi uyg‘unlik milliy musiqa san’atining yanada ravnaq topishiga xizmat qiladi. Milliy ansamblar faoliyatida sahna madaniyati va ijro estetikasi ham muhim o‘rin tutadi. An’anaviy ansamblarda ijrochilarning sahnadagi joylashuvi, milliy liboslar uyg‘unligi, cholg‘ularning o‘zaro mutanosibliigi hamda ijro jarayonidagi badiiy ifoda usullari tomoshabinning estetik tafakkuriga kuchli ta’sir ko‘rsatadi. Ayniqsa, milliy liboslar va sahna bezaklarining tarixiy an’analarga mos ravishda tanlanishi ansambl chiqishining badiiy qiymatini oshiradi. Bu holat milliy san’atning nafaqat eshitish, balki vizual qabul qilinishiga ham xizmat qiladi.

Milliy ansambllarda repertuar tanlash masalasi ham alohida ahamiyatga ega. Repertuarining mazmunan boy va tarbiyaviy ahamiyatga ega bo‘lishi ansamblning

² Rauf Yunusov. O‘zbek musiqa folklori. — Toshkent: Fan, 2005.

³ Fitrat Abdurauf. O‘zbek klassik musiqasi va uning tarixi. — Toshkent: Fan, 1993.

ijodiy darajasini belgilaydi. Xalq kuy-qo‘shiq-lari, maqom yo‘llari, marosim qo‘shiq-lari va bastakorlik namunalarining bir dastur doirasida uyg‘unlashtirilishi milliy musiqa san‘atining ko‘p qirrali xususiyatlarini namoyon etadi. Shu bilan birga, zamonaviy bastakorlar tomonidan yaratilayotgan yangi asarlar ham milliy an‘analar asosida shakllanayotgani kuzatilmoqda. Bu esa an‘ananing davomiyligini ta‘minlovchi muhim omildir.

Bugungi kunda milliy ansambllar faoliyatida raqamli texnologiyalarning o‘rni tobora ortib bormoqda. Xususan, audio va video yozuvlarning professional darajada amalga oshirilishi milliy musiqiy merosni saqlash va targ‘ib qilish imkoniyatlarini kengaytirmoqda. Arxiv materiallarini raqamlashtirish orqali qadimiy ijro namunalarini kelajak avlodga yetkazish imkoniyati yaratilmoqda. Bundan tashqari, ijtimoiy tarmoqlar va internet platformalari orqali ansambllarning ijodiy faoliyati keng auditoriyaga taqdim etilmoqda. Natijada milliy musiqa san‘ati virtual madaniy makonda ham faol rivojlanmoqda. Milliy ansambllarning ta‘lim tizimidagi o‘rni ham muhim ahamiyat kasb etadi. Musiqa maktablari, san‘at kollejlari va oliy ta‘lim muassasalarida tashkil etilgan ansambllar yosh ijrochilarning amaliy tajribasini oshirishga xizmat qiladi. Ansambl mashg‘ulotlari davomida talabalarda jamoaviy ijro ko‘nikmasi, tinglash madaniyati, ritm va ohang uyg‘unligini his qilish qobiliyati shakllanadi⁴. Ayniqsa, an‘anaviy ijrochilik usullarini amaliy tarzda o‘rganish yoshlarning milliy musiqaga bo‘lgan qiziqishini kuchaytiradi.

Shuningdek, milliy ansambllar turli xalqlar madaniyati o‘rtasidagi ijodiy aloqalarni mustahkamlashda ham muhim vosita hisoblanadi. Xalqaro festival va madaniy tadbirlarda o‘zbek milliy ansambllarining ishtiroki milliy san‘atning jahon miqyosidagi nufuzini oshirish bilan birga, madaniyatlararo muloqotni rivojlantiradi. Turli mamlakatlar musiqachilari bilan hamkorlikda amalga oshirilayotgan ijodiy loyihalar esa milliy musiqa san‘atining yangi yo‘nalishlarda rivojlanishiga turtki bermoqda.

Milliy ansambllarda an‘ana va innovatsiyaning uyg‘unligi san‘atning uzluksiz rivojlanishini ta‘minlaydi. Chunki an‘ana milliy musiqaning tarixiy ildizlarini saqlab qolsa, innovatsiya uning zamonaviy taraqqiyotiga xizmat qiladi. Shu bois bugungi kunda milliy ansambllar faoliyatida ushbu ikki omilning o‘zaro mutanosibligini ta‘minlash musiqa san‘ati oldidagi eng muhim vazifalardan biri hisoblanadi.

TAHLIL VA MUHOKAMA

Milliy ansambllarda an‘ana va innovatsiyaning uyg‘unlashuvi bugungi musiqa san‘ati rivojida muhim omillardan biri sifatida namoyon bo‘lmoqda. Tadqiqotlar shuni ko‘rsatadiki, an‘anaviy ijrochilik elementlarini zamonaviy texnologiyalar bilan boyitish milliy musiqaning badiiy imkoniyatlarini kengaytirishga xizmat qiladi. Ayniqsa, ansambl ijrosida zamonaviy aranjirovka,

⁴ Rauf Yunusov. O‘zbek musiqa folklori. — Toshkent: Fan, 2005

sahna texnologiyalari va multimedia vositalaridan foydalanish tinglovchilarning estetik qiziqishini oshirmoqda⁵.

Shuningdek, milliy ansambllarning repertuar siyosatida ham yangicha yondashuvlar kuzatilmoqda. Ilgari asosan xalq kuy-qo‘shiq-lari va maqom namunalariga urg‘u berilgan bo‘lsa, hozirgi kunda ularning zamonaviy talqinlari, turli janrlar bilan sintezi ham keng qo‘llanilmoqda. Bu holat yosh avlodning milliy musiqaga bo‘lgan qiziqishini kuchaytirishda muhim ahamiyat kasb etmoqda. Chunki zamonaviy shaklda taqdim etilgan milliy kuylar yoshlar didiga yaqinroq bo‘lib, ularni milliy san‘atga jalb etadi.

Tahlillar davomida ayrim muammolar ham mavjudligi kuzatildi. Xususan, innovatsion yondashuvlardan noto‘g‘ri foydalanish natijasida ba‘zi hollarda milliy musiqaning asl uslubiy xususiyatlari yo‘qolib borishi mumkin. Elektron tovushlarning haddan tashqari ko‘payishi, milliy cholg‘ularning tabiiy ohangini sun‘iy lashtirish yoki milliy kuylarning ortiqcha estrada uslubiga moslashtirilishi milliylik ruhiga salbiy ta‘sir etadi. Shu sababli innovatsiya va an‘ana o‘rtasidagi muvozanatni saqlash dolzarb masala hisoblanadi.

Milliy ansambllar faoliyatini yanada rivojlantirish uchun yosh ijrochilarni zamonaviy bilim va texnologiyalar asosida tayyorlash bilan birga, ularda milliy ijrochilik an‘analariga hurmat tuyg‘usini shakllantirish muhimdir. Oliy ta‘lim muassasalari va san‘at maktablarida an‘anaviy ijrochilik bo‘yicha maxsus mashg‘ulotlarni kuchaytirish, innovatsion pedagogik texnologiyalarni joriy etish ushbu yo‘nalishdagi samaradorlikni oshiradi. Umuman olganda, milliy ansambllarda an‘ana va innovatsiyaning uyg‘unligi milliy musiqa san‘atining zamonaviy taraqqiyotini ta‘minlovchi muhim omil hisoblanadi. Mazkur uyg‘unlik orqali milliy san‘atning tarixiy ildizlari saqlab qolinadi, shu bilan birga uning zamonaviy rivojlanishiga keng imkoniyat yaratiladi.

XULOSA

Milliy ansambllarda an‘ana va innovatsiyaning uyg‘unligi bugungi musiqa san‘ati taraqqiyotining muhim yo‘nalishlaridan biri hisoblanadi. An‘anaviy ijrochilik uslublari, milliy cholg‘ular va xalqona musiqiy meros milliy madaniyatning asosiy tarkibiy qismi sifatida o‘z ahamiyatini saqlab kelmoqda. Shu bilan birga, zamonaviy innovatsion yondashuvlarning ansambl faoliyatiga kirib kelishi milliy musiqaning badiiy va texnik imkoniyatlarini yanada kengaytirmoqda.

Tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatadiki, innovatsion texnologiyalar va zamonaviy sahna vositalaridan oqilona foydalanish milliy ansambllarning ijro sifatini oshirishga, ularning xalqaro madaniy maydondagi nufuzini mustahkamlashga xizmat qiladi. Ayniqsa, milliy kuy va qo‘shiq-larning zamonaviy talqinlarda ijro etilishi yosh avlodning milliy san‘atga bo‘lgan qiziqishini kuchaytirishda muhim omil bo‘lib xizmat qilmoqda.

⁵ Turg‘un Alimatov. Maqom va ijrochilik an‘analari. — Toshkent: San‘at, 2000.

Biroq innovatsion jarayonlarda milliylik ruhini saqlash, an'anaviy ijrochilik mezonlariga amal qilish muhim ahamiyatga ega. Chunki milliy musiqa san'atining o'ziga xosligi uning tabiiy ohangdorligi, xalqona ruhiyati va tarixiy an'alarida namoyon bo'ladi. Shu sababli zamonaviylashtirish jarayonida milliy musiqaning asl badiiy xususiyatlarini asrab qolish dolzarb vazifa hisoblanadi.

Kelgusida milliy ansambllar faoliyatini rivojlantirish uchun yosh ijrochilarni innovatsion va an'anaviy bilimlar uyg'unligida tayyorlash, milliy cholg'u ijrochiligini keng targ'ib qilish hamda zamonaviy texnologiyalar asosida yangi ijodiy loyihalarni amalga oshirish maqsadga muvofiqdir. Ana shunda milliy musiqa san'ati o'zining boy tarixiy ildizlarini saqlagan holda zamonaviy taraqqiyot bosqichiga ko'tariladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Fitrat Abdurauf. O'zbek klassik musiqasi va uning tarixi. — Toshkent: Fan, 1993.
2. Yunus Rajabiy. O'zbek xalq musiqasi. 1–5 jild. — Toshkent: G'afur G'ulom nomidagi nashriyot, 1955–1980.
3. Ilyos Akbarov. Musiqa lug'ati. — Toshkent: O'qituvchi, 1987.
4. Turg'un Alimatov. Maqom va ijrochilik an'analari. — Toshkent: San'at, 2000.
5. Rauf Yunusov. O'zbek musiqa folklori. — Toshkent: Fan, 2005.
6. O'zbekiston Respublikasi Madaniyat vazirligi. Milliy musiqa va san'atni rivojlantirish konsepsiyasi. — Toshkent, 2021.
7. O'zbekiston davlat konservatoriyasi. Musiqa san'ati va zamonaviy pedagogika masalalari. Ilmiy maqolalar to'plami. — Toshkent, 2020.
8. Shashmaqom. — Toshkent: Yangi asr avlodi, 2007.
9. Matyoqubov Otanazar. Maqomot. — Toshkent: Musiqa, 2004.
10. UNESCO. Intangible Cultural Heritage and Traditional Music. — Paris, 2019.